

STRAŽA

Neodvisen političen list za slovensko ljudstvo

Poštmina plačana v gotovini.

STRAŽA izhaja v ponedeljek, sredo in petek. Uredništvo in upravišstvo je v Mariboru, Korofška cesta št. 5. Z uredništvom se more govoriti vsaki dan samo od 11. do 12. ure. Rokopisi se ne vračajo.

Nezaprte reklamacije so pošiljane pošto. Telefon Interurban št. 113.

2. štev.

Maribor, dne 5. januarja 1923.

Letnik XV.

Brez politične orijentacije.

Nepričakovano brco so dobili demokratje od starega lišjaka Pašiča, ki jih je tako zvito izmaneviral iz vlade, od vladnih korit in moči. Ta Pašičeva brca je policajdemokratsko vodstvo tako zmedla, da so še danes brez orijentacije in v medsebojni neslogi.

Pogon iz vlade ni zmedel in zmešal štrejn samo srbijanskim demokratom, ampak tudi največjim demokratskim genijem proglašenemu dr. Žerjavu.

Kmalu za tem, ko so stopili demokratje v opozicijo, se je polegnil g. dr. Žerjav iz Beograda v Ljubljano in od tamkaj je naslovil in objavil v «Jutru» 28. m. m. pismo pod naslovom «Somišljenikom, naprednjakom». V tem pismu je pred dnevi tako policajdemokratsko no gočni dr. Žerjav ponižno kot šolarček zlezel pod klop in začel svoje najzvestejše rotiti, ko piše: «Kakor vidite, so razne sile na delu, da nas strejo. Klerikalce smo precej časa držali v precepu, zato pa je čisto človeško, da bi nas radi spravili s sveta. Pri tem pa jim nekateri kratkovidneži iz naprednega tabora pomagajo vde ali nevede. Zdražbo sejejo v napredni fronti in s tem gredo na roko klerikalcem, ki vsi vedo, da je treba demokrate v tej državi streti, pa bo prosta pot klerikalizmu. Mi pa se ne damo in zato vas s tem vabimo: Dobrovoljci za javno delo, javite se prijateljski s pismom na me, da se dogovorimo, kako treba nastopiti». V Ljubljani, 28. decembra 1922. Dr. Gregor Žerjav.

Iz ravnokar citiranega pisma odseva va zmedenost in pobitost duševnega voditelja slovenskih demokratov dr. Žerjava, ki hoče sedaj po izgonu iz vlade zbirati dobrovoljce za demokratsko politiko in vsakemu dobrovoljcu bo on, nekdanji paša Slovenije odgovarjal sam, lastnoročno. — Duševni vodja stranke hoče pisati sam vsacemu somišljeniku in mu odgovarjati — mar li ni to confiteor: na tleh smo in tako malo nas je, da lahko vsacega strankinega člana podučujem pismenim potom.

Skoro ob istem času, ko je zmeden dr. Žerjav iskal orijentacijo v pismih na vsacega posameznega demokrata, se je oklenil njegov tovariš dr. Kukovec svoje predlanske trhte veje, za katero se je prvič vlovil v Središču — namreč: Koncentracije svojih naprednih sil za volilni boj proti klerikalizmu. V očigled že predlansko leto ponesrečeni koncentraciji naprednih sil se je dr. Kukovec tako ponižal, da se je obrnil, kakor sam piše v «Taboru», dne 21. decembra n. l. na slabostnega poslanca Drofenika, ki je bil tedaj v celjski bolnici s sledečim pismom:

«Dragi tovariš! Obiskal sem Vas 19. t. m. v Celju z željo, da se doseže složen naš nastop ob novih volitvah, ki bi naši skupni stvari mnogo koristil. Prosim Vas prijaznega poročila, ali ste se odločili za naše skupno nastopanje. S pozdravom udani dr. Kukovec.»

Predno se je ubogi Drofenik toliko orientiral, da se je lahko odzval dr. Kukovčevem povabilu, je preteklo nekaj dni. Dne 27. dec. m. l. je prejel g. Kukovec iz St. Jurja ob južni žel. že tolikanj zaželjeni odgovor, v katerem se g. Drofenik predvsem opravičuje, da ni mogel takoj odgovoriti radi bolezni. Odgovarja še le sedaj in zagotavlja dr. Kukovca, da sta si on, Jože Drofenik, in njegov tovariš Dobnik osebno osvojila Kukovčev predlog in ga bosta zagovarjala na strankinem okrožnem odboru v Mariboru, ki se je vršil dne 30. m. m. Drofenik nadalje obljublja v svojem odgovoru, da bi on pristal na skupen nastop z JDS in NSS, nikakor pa ne na zvezo s socialdemokrati, ker bi pognala ta zveza vse pridobitvene kroge v SLS. Nato je g. Drofenik v pismu razdelil mandate na JDS in NSS v par okrajih. Zanimiva je pa še posebno ta-le Drofenikova izjava g. Kukovcu: «Prepričan sem, ako bode zadosti uvidevnosti na vseh straneh in dosti intenzivnega dela, ne bomo v skupni fronti zaostajali za uspehi zadnjih volitev, ako pa gremo vsak za sebe, bomo pa v medsebojnem klanju pripomogli klerikalcem do popolne zmage, kar gotovo ni v Vašem in ne v našem interesu!»

Ob koncu odgovora je še pripomnil Drofenik, da se bosta o koncentraciji naprednih sil proti klerikalnemu zmaju še pogovorila ustmeno ali pismeno.

Ko je prejel doslej še vedno varani in kratkovidni dr. Kukovec Drofenikov odgovor, je seve takoj odgovoril Drofeniku in izrazil veselje, da je doseženo načelno soglasje med JDS in SKS. Dr. Kukovec se je zadovoljil z vsem, kar mu je Drofenik predložil, samo, da se koncentrirajo napredne sile proti SLS.

Do sobote, dne 30. m. m., je gugal g. Kukovec ude svojega rojstva v veselju, da mu je vsaj delno uspela že skoro dve leti oznanjevana koncentracija naprednih sil. Pa prišla je za Kukovca usodepolna sobota, v Mariboru se je vršil okrožni SKS sestanek, katerega so posetili samostojni poslanci s Pučjem vred. Kako in kaj so se ob tej priliki pogovarjali o dr. Kukovčevi koncentraciji, ali sta se Drofenik in Dobnik res pogovarjala za Kukovčev recept ali ne, ne vemo, ampak dejstvo je, da so proglasili ob tej priliki samostojni Drofenika kot nosilca samostojne kandidatne liste, ne da bi bili poprej stopili v stik z dr. Kukovčevimi naprednimi sila-

mi. Ali z drugimi besedami: samostojni so se odločili, da pojdejo v volilni boj brez Kukovca in narodnih socialistov, so torej odklonili koncentracijo naprednih sil in se bodo poskusili sami s klerikalnim zmajem.

Ta samostojni nastop SKS je koncentradorja g. dr. Kukovca tako ujezil, užalil in užalostil, da je objavil v «Taboru» od 4. t. m. svoji dve pismi na Drofenika in Drofenikov odgovor.

Dr. Kukovčeva koncentracija naprednih sil je torej razbita. Z JDS nočejo iti niti skozi in skozi korumpirani slabostojni, kaj še le narodni socialisti, ki bodo iskali pri volitvah krepkejšo in zdravejšo podporo, kot je mladoliberalna klika.

Sol, kvas in hrbtnica Jugoslavije — demokratje, so torej preživeli v zadnjem času tako bridka razočaranja, kot nobena druga stranka.

Pribečeviča in «genija» Žerjava je potegnil za nos v Beogradu Pašič; v Sloveniji pa milega nam koncentradorja dr. Kukovca demagoški kričar Drofenik, ki se je doslej blamiral v zbornici, odborih in odsekih, karkoli je odprl usta in dvignil svoj jezik.

Iz ravnokar zabeleženega pač lahko vidi vsakdo, da je mladoliberalna klika ostala do danes brez orijentacije, katero je izgubil dr. Žerjav v Beogradu, dr. Kukovec pa mu jo je vzel tovariš Drofenik iz St. Jurja ob južni žel. Še danes, ko so vse stranke na delu za volitve, sta dr. Žerjav in dr. Kukovec kot dve koklji, ki sta tolikanj časa valili in valili, pa iz teh jajčjih lupin so pricapljale le same negodne račke, ki so pa pri prvem izprehodu ob vodi zapustile matere in se spustile čisto samostojno v politične valove. Dr. Žerjav-Kukovčeve račke se nočejo pri vsem kokanju povrniti iz vode k materam, plavajo samostojno — a na Žerjava in Kukovca preži pošast klerikalnega zmaja, ki grozi od ujedinenja sem samo z enim, a doslednim ter za celo državo edino spasnim orojem: programom avtonomije.

Radi pa verjamemo dr. Kukovcu, da mu lezejo mravljinci političnega strahu po hrbtu pri pogledu na razbito koncentracijo naprednih sil ter na avtonomističnega klerikalnega zmaja, napram katerem je mladoliberalna klika še danes brez obrambne orijentacije.

Politični položaj.

Radikalno stališče glede revizije ustave. Vodilno glasilo radikalne stranke «Samouprava» v Beogradu je prineslo pod naslovom «Brez revizije» članek, ki naj bi objasn timerankino stališče do vidovdanske ustave in do Hrvatov. Članek je značilen produkt orijentalne megle, v katero zavija Pašič svojo politiko, ter vzbuja med političnimi krogi živahne komentaje. Iz članka se vidi, da so radikalci pripravljeni na vse in da hočejo imeti v vsakem oziru proste roke; če se da z ustavo, potem dobro, če ne, pa proti njej, ker «ustave niso večne». Naj sledi odlomek tega članka: «Srbo-hrvatski spor ni nastal radi današnje ustave ter ne more nastati radi revizije te ustave. Take revizije ustave, na katero bi mogli pristati Srbi, Hrvatje verjetno ne bi hoteli sprejeti. Vse to pa ne znači, da ni treba voditi računov o srbsko-hrvatskem sporu in da je treba ignorirati hrvatsko vprašanje. Baš nasprotno. Radikalna stranka ne sme sprejeti diktiranega stališča demokrat-skih desničarjev in trditi, da se v enem narodu ne more govoriti o drugem sporazumu nego o strankarskem. Treba je delovati za sporazum na čisto drugačni podlagi. Sporazum s Hrvati in revizija ustave, to sta dve stvari. Čeprav ni eno z drugim v zvezi, tega ni treba mešati. Revizijonaši lahko imajo prav, ako trde, da je sporazum s Hrvati brez revizije nemogoč. Lahko pa je tudi iskren in končni sporazum s Hrvati mogoč na drug način. Isti razlogi, ki so bili merodajni radikalni stranki, da je glasovala za vidovdansko ustavo, bodo odločili tudi v vprašanju revizije ustave. Preteklo leto je radikalna stranka z nezaupanjem zrla na hrvatsko separatistično politiko, ki je delovala na to, da bi Hrvatje ne priznavali srbskim manjšinam na Hrvatskem narodnih pravic. Če bo to nezaupanje odstranjeno je lahko rešeno hrvatsko vprašanje. Ob zaključku debate o vidovdanski ustavi je g. Pašič rekel: «Ustave niso večne!» — S tem je vse rekel! «Samouprava» dalje naglaša ob zaključku članka s posebnim povdarkom, da je treba danes ustvariti atmosfero za iskren in lojal en sporazum s Hrvati. Radikalna stranka hoče skrbeti, da se Hrvatje najdejo na pravi poti sporazuma. — Naravno je, da sedaj drugi listi zahtevajo, naj radikalci jasno in točno povedo, kaj nameravajo s tem revizijonističnim člankom pod naslovom «Brez revizije». Pa bodo lahko dolgo čakali na odgovor, ker «ovaj i onaj» nima navade kazati svojih kart.

Politiko Pašiča in radikalne stranke je težko razumeti. Tako bi se z na gornjem mestu navednim člankom «Samouprave» dale kriti tudi tele po beograjski «Pravdi» opisane «ideje» radikalne stranke: 1. Država naj se imenuje Srbija in srbski grb in srbska drž. zastava naj zopet prideta do veljave, 2. državni jezik bodi srbski in cirilica, 3. oblasti naj se odpravijo in

naj se uvede najstrožji centralizem, 4. v kazenski zakonik naj se sprejme paragraf, na podlagi katerega bo mogoče kaznovati vse politične organizacije, ki stoje na verski ali plemenski podlagi. — Te ideje, nadaljuje «Pravda», so izzvale v vseh političnih krogih silno vznemirjenje. Preuvideva se, da bodo radikalci s svojo nemogočo in bedasto politiko res pritirali državo na meščanske vojne». — Mimogrede bodi omenjeno, da je te ideje objavila dne 31. decembra beograjska «Tribuna», poluradno glasilo Pašičevcev. In če piše sedaj «Samouprava» drugo pol- ali celo-uradno Pašičevo glasilo o potrebi sporazuma s Hrvati, se Pašiču z mirno dušo lahko pripiše, da misli on na tak «sporazum», v katerem bi morali Hrvati in Slovenci molčati ter se vsemu pokoriti, — in če se radikalci vzklicujejo na Pašičeve besede, da «ustave niso večne» smo lahko tudi prepričani, da je ta družba sposobna za teptanje in celo za prevrnitev vsake ustave, če ji gre to v račun oblastniškega pohlepa.

Džemijet — turška verska organizacija v južni Srbiji — se je že sporazumela z radikalci glede enotnega nastopa pri volitvah. Izdan je proglas v srbskem in turškem jeziku. Pašič ne pusti v Sandžaku in Makedoniji nobene druge muslimanske organizacije, kot «Džemjet», ki mu je vedno na razpolago, če kaj dobrega stisne v roko hodžam in bogatim begom.

Pašičev sin Rade je prezentiran za nosilca radikalne liste v Sremu, sremski radikalci so pa sporočili očetu, ki ga je postavil, da s to kandidaturo niso zadovoljni, ker je kompromitirana. Ali bo stari Pašič kljub temu hotel držati svojega sina kot sremskega kandidata, ali se bodo sremski radikalci dali pregovoriti, ali pa bo Rade Pašič poskusil svojo srečo v kakem drugem volilnem okraju, sedaj še ni znano, gotovo pa bo nekje izvoljen, ker Pašičeva družba nima zastoj toliko fondov, toliko policajev ter raznih drugih priganjačev — in tako malo morale.

Socijalni demokrati, ali kakor se sedaj imenujejo: «socijalistična stranka Jugoslavije», nimajo nobenega smisla za enoten naštop delavskih organizacij ter se hočejo samostojno sedaj pri volitvah približno tako «izčistiti», kot se je «izčistil» laži-poslanec Bernot pri ljubljanskih občinskih volitvah. V svoji megalomaniji hočejo pokazati nekako edinstvo s tem, da bodo svoje kandidate posebno srečno razpostavili po raznih pokrajinah, tako n. pr. bi bivši minister Korač kandidiral v Srbiji, stari Dragiša Lapčević iz Srbije pa naj bi prišel za nosilca liste — v Slovenijo in srbski advokat Topalović menda na Hrvatsko. Naj bo to poklon centralizmu in «edinstvu» ali karkoli — bilo srečno!

Muslimani so se že pripravljali, da stopijo v vlado, sedaj pa izgleda, da jih je Pašič odklonil. Kakor znano, so zahtevali tudi nekatera upravná mesta, sedaj je pa za poverjenika socijalne politike v Sarajevu imenovan radikal Kobasica. Ker so vladni Turki baš to mesto zahtevali za sebe, izgleda to imenovanje kot popolna odklonitev vladnih muslimanov. Vladni muslimani bodo najbrž delili usodo samostojnežev, ki so se tudi nekaj časa kujali, potem prosili in končno so morali videti, da jih Pašič sploh ne mara.

Minister dr. Ninčič, ki je tako hitel agitirati za sebe v Banatu, ima sedaj velike težave, ker so se mu postavili radikalci desidentit-Protičevci nasproti in ker nima pravega orožja proti njihovemu glasilu «Banatski glasnik». Minister je prinesel dosti denarja s seboj, pa vse to mu ne pomaga. Svoj volilni list bi osnoval, pa še urednika ne dobi, ki bi ga pisal ter njega hvalil.

Čemu je dispozijski fond? Kolonijalni minister dr. Zupanič odpotuje v Slovenijo in s tem potovanjem se veže začetek velike voline agitacije v zvezi staroliberalcev ali zajednicu ter najbrž tudi z dr. Sušteršičem. Dr. Zupanič bo prišel izdajati dva lista. Za liste in agitacijo je vlada določila iz dispozijskega fonda 5 milijonov dinarjev. Torej fondi le niso prazni, če so tudi demokrati pri svojem odhodu pograbili, kar se je ledalo. Za agitacijo bo treba dosti denarja in zato so dobili invalidi samo en milijon, državni nastavljenici pa nič.

700 milijonov dinarjev za volitve. Beograjska «Epoha» poroča, da se je v soboto sestal in posvetoval poseben ministrski odbor ter sklepal tudi o nekem 700 milijonskem kreditu za ministrstvo zunanjih zadev. List pravi, da služijo zunanje politične zadeve samo v pretvezo, ter da je ves ta denar namenjen za volilno agitacijo, da se z njegovo močjo pribori oblast Pašiču in radikalcem.

Lepi tisočaki kot volilni fond za demokrate so — splatali po vodi. Predsednik narodne skupščine demokrat Edo Lukinič si je najbolj prizadeval, da bi dobili vsi poslanci tudi v dobi volitev dnevnice. Policajdemokratski poslanci so namreč hoteli porabiti te lepe dnevnice za volilni sklad. Radi izplačila poslanskih dijet se je obrnil dr. Lukinič do vladnega predsednika Pašiča, a ni dobil nobenega odgovora. Nato se je nepotil g. Edo do finančnega ministra in prosil tega, da mu da denar za izplačilo poslanskih dijet, ker so poslanci sami svojčas odobrili v to svrhu poldrugi milijon dinarjev. G. finančni minister Stojadinović pa je

zabiral g. Lukiniču potrebo štedenja in izjavil, da ne bo izplačal poslancem, ki niso za dobo volitev zaposleni po raznih parlamentarnih odborih in odsekih, nobenih dnevnic. Dr. Lukiniču torej ni uspelo, da bi bil nagnil nekaj stotisočakov za volilni sklad demokratične stranke. V zadnjem času imajo demokratije smolo tudi pri zapravljanju državnega denarja.

Narod strada. — Kje so fondi za pomoč? Ministrski svet je zopet enkrat razpravljal o prehrani pasivnih krajev in zopet enkrat je moral ugotoviti skrajno žalostno prehranjevalno stanje v Črni gori, Bosni in Hercegovini. Živila, ki so se doslej v te kraje pošiljala, so šla bogznaj kam. Narod še nakupovalne cene ne zmore in pomoč bi se morala dati brezplačno. Kje so fondi? Ministrski svet je imel za brezplačno razdelitev živil samo tri vire na razpolago, in sicer fond ministrstva za socialno politiko za prehrano pasivnih krajev, kraljevo ustanovo in končno predlog, ki ga je stavil nedavno dr. Marković, da se naj za pasivne kraje preskrbi hrana iz dohodkov sekvistiranih posesti in reparacij. Da je prvi fond popolnoma izčrpan, je skrbel bivši minister za socialno politiko dr. Žerjav, ki ga je razdelil ne ve se kam. O tretjem fondu se ni moglo razpravljati, ker se nahaja minister dr. Marković v Hercegovini. Radi tega se je odgodilo končno sklepanje po povratku dr. Markoviča, ki bo predložil obširno poročilo o položaju v krajih, kjer strada prebivalstvo. — Minister Marković je radikal in je denarna sredstva svojega fonda vzel najbrž s seboj na volilno agitacijo. — Tako naj ljudstvo še naprej strada, voli pa vladne stranke.

Sedaj se jim vrača. Najbolj so gazili zakone in ustavo demokratije, dokler so se tiščali k vladnemu krmilu. Sedaj pa, ko so demokratije brez vladne opore, pa jim vračajo radikali to, s čimur so poprej demokratije šibali opozicijo. Pribičević se pritožuje, ker preganjajo radikali demokratiško uradništvo, kateremu je minister poleg težkega materijalnega stanja naprtil še številne premestitve. Pribičeviću kličemo v spomin, kaj je delal on z učitelji Hrvati, kako jih je prestavljal kar brez vzroka in na njihova mesta postavljali svoje podrepanke. Nadalje je te dni opozoril dr. Lukinič ministrskega predsednika na ustavno določbo, po kateri ne smejo biti klicani na orožne vaje narodni poslanci. Po južni Srbiji so začeli klicati na orožne vaje poslance, da bi jim onemogočili kandidacijo. Kar so policajdemokratije sejali, to, zaslužno žanjejo.

Po svetu.

Premirje kot uspeh lozanske konference. Vprašanje Mosula in petrolejskih vrelcev je otvorilo v zadnjih dneh predmet zasebnim razgovorom med prizadetimi delegati. Sporazum se ni dosegel, ker vztrajajo Angleži in Turki na svojem stališču. Turki bržkone tudi v bodoče ne bodo mnogo odnehali od svojega stališča. Radi tega se bo v Lausanni sklenil bržkone samo preliminarni mir ter pogodbe glede morskih ožin in drugih manj važnih vprašanj, rešitev vprašanja Mosula in drugih težkih problemov pa se bo odgodila na poznejša pogajanja, pri katerih naj bi se sklenil končnoveljavni mir. Poroča se, da so se od obeh strani stavili predlogi v tem smislu.

Izjava bolgarskega ministra. Bolgarski notranji minister Daskalov je ob Novem letu sprejemal novinarje ter se takole izjavil: V kabinetu Stambulijskega ni nobene krize ter je tudi ne more biti. V bilanci leta 1922 beleži bolgarski savez zemljoradnikov velike in ogromne uspehe. Prepričan sem, da mine tudi začeto leto v znamenju naše zmage. Volilni izidi, ki so najsigurnejše merilo moči vsake politične organizacije, so dali zemljoradnikom okrog 75 odstot. vseh glasov Zemljoradniški savez je danes kremenita stena, od katere se odbijajo vsi navali nasprotnikov. Neuillski mir je vkoval Bolgarsko s strašnimi okovi, ni pa privedel bolgarskega naroda v obup in ga tudi ne bo. Bolgarska vlada si bo prizadevala z vsemi silami, da izpelje svoj narod iz stanja, ki je rezultat krvave politike prejšnjega režima. Na težki, trnjevi poti se je vladi že posrečilo, da doseže dokaj dobrih uspehov. Glavni uspeh je že to, da je Bolgarija danes enakopravni član društva civiliziranih narodov in pa to, da lahko iznaša svoje želje pred tribunalom svetovnih konferenc. Teh pravic Bolgarija pred tremi leti ni imela. Danes so naše zahteve objavljene v svetu in mi bomo čakali v potrpežljivosti in nadi na njih realizacijo. Če ne danes, se bo pa svet kmalu spomnil na bolgarske želje. Bolgarska vlada stoji trdno na svojem mestu in bolgarski narod nima povoda, da bi se bal zunanjih komplikacij.

Madžarski grb. Vrhovni svet zaveznikov je pozval madžarsko vlado, naj svoj grb spremeni, ker žali nasledstvene države s tem, da še vedno sestoji iz amblemov onih delov nekdanje Avstro-Ogrske, ki so že davno postali deli drugih držav.

Francoski načrt glede nemške vojne odškodnine. Francija obstoja na svoji zahtevi po zasedanju in rekvizicijah na nemškem ozemlju. Zastavnine, ki bi v enaki meri zagotovile izplačila v gotovini, so naslednje: 1. Pobiranje izvozne doklade in inozemskih plačilnih sredstvih, 2. zaplomba carin v zasedenem ozemlju in v večjih carinskih uradih v ruhrskem ozemlju, 3. zaplomba premogovnega davka v zasedenem ozemlju in v ruhrski kotlini, 4. prepoved plačevanja v papirnatih markah pri carinskih uradih in premogovnem davku, kar bi vse skupaj dalo eno milijardo zlatih mark. Ako bi Nemčije ne izvedla tega načrta bi nastopile avtomatično nastopne sankcije: 1. Vojaška zasedba distriktov Essen in Bochum, kakor tudi dela ruhrskega ozemlja, ki ga določi maršal Foch. 2. Postavitev kordona vzhod-

no od zasedenega ozemlja. — Italijanski načrt e razlikuje dosti od francoskega in tako so protiangleškemu kar trije načrti: francoski, belgijski in italijanski ter je tako malo nade v kak sporazum napariški konferenci.

Ruska izjava. Na kongresu vseh ruskih sovjetov je predsednik Kamenjev glede na lozansko konferenco zjavil, da je Rusija popolnoma solidarna s Turčijo, ta pa je slednja prisiljena napram velesilam odnehati. Cesar pa Rusija ne bo nikoli priznala. Naš čnomorski program, je dejal Kamenjev, je popolnoma nasprotenemu Miljukova. Ta je šel za tem, da si Rusija in Anglija razdelita med seboj oblast nad Carigradom, mi pa smo za popolno svobodo morskih ožin, kar se tiče trgovske plovbe, zahtevamo pa, da so zaprte vsem bojnim ladjam. Črno morje ne sme postati torišče kakšne bodoče svetovne vojne.

Indijski narodni kongres se je zbral v Nagporu. Razpoloženje kongresistov je spričo novih uporov v Indiji in krvavih represalij od strani Anglije skrajno protiangleško. Kongres je z 203 glasovi proti 85 sklenil, da se indijski nacionalisti v smislu Gandijevega (voditelj indijskega pokreta proti Angliji, od Angležev obsojen in zaprt) programa ne udeležijo volitev v «legislativne» svete, da torej vztrajajo pri abstinenci politiki. Zmerni člani kongresa pa zaupajo v Anglijo, da iz Indije ustvari dominion, vendar so v veliki manjšini.

Beleške.

O Pašiču je zapisal «Nedeljni Glasnik» to le značilno beležko, ki pravi, da bodo tudi Srbi prej ali slej ob računali s Pašičem: «Ves poštene svet doma in zunaj ve, kaj pomeni beseda Pašič in kaj pomeni beseda radikal.» — kliče v nekem patetičnem odgovoru zagrebški «Slob. Tribuni» beogradska «Samouprava». — Da, ves svet zna, kar mora znati. In če bi bila usoda države odvisna od mnenja, ki ga ima ves poštene svet o Pašiču in radikalih, bi ta država že davno izdahnila svojo dušo. Ali usoda države ni odvisna od poštenih, temveč od aktivnih ljudi. Treba hoteti ali nehoteti Pašiča. In od tega, koliko bo država poslala v narodno skupščino predstavnikov naroda, ki nočejo Pašiča in ki imajo tudi moč in besedo, da to svojo voljo izvedejo, je odvisno, ali bo Pašič sploh še na vodilnem mestu države. — Doslej je Pašič varal Srbe s centralizmom in ustavo, češ, da je to njim v korist, sedaj izigrava velesrbsko karto in lahko smo prepričani, da se bo tudi ta karta med Srbi razkrinkala kot lažnjiva in da bo srbski narod spoznal, da Pašič pri vseh svojih političnih potezah sploh ne misli na druge, kot na sebe, in svojo poročilo. In tedaj bodo prišli tudi iz Srbije poštene ter ob enem aktivni ljudje in poslanci, ki bodo imeli pravo moč in pravi odgovor na vse Pašičeve spletke.

Čuden diplomat. Pod tem naslovom piše četrtkovo «Jutro» tako-le o radikalnem Spalajkoviču, poslaniku v Parizu: «V Parizu, pri francoski vladi zastopa našo državo dr. Miroslav Spalajkovič, znan po svojih simpatijah za caristični režim v Rusiji in po znani izjavi, da je boljše, da umre v Rusiji 20 milijonov ljudi lakote, kakor da bi mi podprli z darovi — sedanji režim v Rusiji! Ta Spalajkovičeva, ne samo neslovanska, temveč tudi nečloveška izjava je bila potem po Rusiji plakirana in lahko si mislimo, kako mnenje je dobilo o Jugoslaviji ruško ljudstvo. Ta čuden diplomat ima sploh navado, stopati v javnost z raznimi izjavami, ki disavrentirajo ne samo njega, temveč tudi državo, ki jo zastopa. Naša država se imenuje uradno kraljevina Srbov, Hrvatov in Slovencev in pod tem imenom je ona mednarodno priznana. Celemu svetu je to znano, samo naš poslanik v Parizu noče priznati tega dejstva in naziva našo državo pri vsaki primerni in neprimeri priliki — Srbija. Sedaj je dal intervju nekemu grškemu novinarju, v katerem večkrat imenuje našo državo konsekvntno — Srbija, kakor da bi radikalna koncepcija o Veliki Srbiji že bila uzakonjena! Tega gospoda bo res treba šele učiti spoštovati zakone in izvršena dejstva. O tem čudnem diplomatu in o drugih oblastnikih iz beogradske porodice že dolgo pišejo opozicijski listi in policajdemokrati, dokler so v vladi, so take glasove z največjim terorjem pobijali kot «protidržavne», danes pa, evo jih, prihajajo za nami, če tudi so hoteli poprej s «čudnim diplomatom» Spalajkovičem vred ugonobiti in sestradati današnjo Rusijo ter so pred Velesrbijanci sto- in stokrat prodali ter zatajili svoje jugoslovanstvo.

Sodba o dr. Sušteršiču. Demokratiški prvi desidenti, nekdanji naprednjaki, ki se zbirajo okrog svojega glasila «Nedeljni Glasnik» v Beogradu, so napisali to le beležko o dr. Sušteršiču: «Tudi veliki patrijoti Sušteršič je prišel, da, — kakor sam pravi, — pripomore «konsolidaciji države». Kakor pravi, mu je bila prva želja, da «pozdravi vladu». — In Pašičeva radikalna vlada je bila prva vlada, ki je po vladi Karla Habsburg počaščena s simpatijami g. Sušteršiča.

Izmenjava uradniške garniture. «Pravda» poroča, da se v beogradskih krogih močno govori o nekem ukazu, s katerim je na novo imenovanih okoli 400 «policijskih pisarjev» in 50 srezkih načelnikov — seveda samih radikalov, katerim so se morali umakniti demokrati. Ta vest je tako verjetna, ker so glasom poročil istega lista demokrati v Srbiji osnovali posebne odbore, ki bodo skrbeli za odpuščene demokratične uradnike do volitev, ko bo padla končna odločitev. — To je krasna ilustracija naših upravnih razmer in inostranstvo odgovarja na vse to v Curihu z nizkim kurzom naše valute.

Dnevne novice.

Poslajte imena predstavnikov naše stranke za volitve dne 18. marca. Natančna imena dveh volilcev iz vsakega volišča z natančno navedbo stanu in bivališča moramo imeti vsaj do 20. januarja v rokah. Predstavniki in njegov namestnik naj bosta poznani in ugledni osebi. Prosimo, da glavni zaupniki po vseh občinah, kjer so bila zadnjič (1920) volišča, smatrajo to prošnjo kot zelo nujno. — Tajništvo SLS v Mariboru (Cirilova tiskarna).

Tečaja za zaupnike in organizatorje SLS v Hočah dne 3. in v Framu dne 4. januarja sta bila dobro obiskana. Na obeh tečajih so bili navzoči župani in obč. odborniki domače in sosednih župnij. Predavala sta poslanec Žebot in župnik Al. Sagaj. Tečaji so velike važnosti za razvoj naših organizacij.

Zaupni shodi Slovenske ljudske stranke v Gor. Radgoni, Ljutomeru in Ormožu so bili prav dobro obiskani. Zastopane so bile vse krajevne organizacije. Posanec dr. Hohnjec je poročal o političnem položaju, tmačil glavna določila volilnega zakona ter priporočil nujne predpriprave za bližnje volitve, ki bodo velikega pomena za nadaljno usodo slovenskega naroda.

Stanovanjska naredba. Ker je z 31. decembrom 1921 prenehala veljavnost stanovanjske naredbe, je ministristvo za socialno politiko izdalo odlok, v katerem obveča, da je na podlagi stanovanjskega zakona od 30. decembra 1921 in pravilnika od 6. dec. 1922 o njegovem izvrševanju zajamčena vsem najemnikom do 1. januarja 1925 neodpovedljivost. Z ozirom na to je neosnovana bojazen, da bi se mogla odpovedati brez razlogov stanovanja in da bi se smela prekomerno povišati stanarina. — Vprašanje najemnine je rešeno na ta način, da je prepuščeno prizadetim, naj določijo višino stanarine v medsebojnem sporazumu. Ako bi bila kaka stranka nezadovoljna z dosedanjim najemnino, določi v slučaju nesporazuma višino občinsko sodišče, v katerem bodo zastopniki najemnika in lastnika. Proti rešitvi tega razsodišča, ako ni soglasno, je mogoča pritožba na stanovanjsko sodišče pri ministrstvu za socialno politiko odnosno pri pokrajinskih upravah. Ta sodišča bodo vodila pri reševanju računov vse okolnosti, ki so važne glede na višino najemnine. Do konca odločitve se plačuje dosedanja najemnina. Ako je noče lastnik sprejeti, se naloži na ozemlju bivše Srbije in Črne gore pri občinskih oblasteh, v ostalih pokrajinah pa pri upravnih oblasteh prve stopnje.

Sodnik—sokolaš, ki bi rad stavil Sokolski dom z obč. denarjem. Iz Gor. Radgone nam poročajo: Naš sodnik g. Turato se jako zavzema za propadajočo demokratiško stranko in za njej vdinjano sokolstvo. Ker se občinski zastopniki, ki jim je pri srcu ljudski blagor, branijo podariti tri četrt milijona občinskega denarja za sokolski dom, se iz tujine prišli gospod Turato srdi na občino. Na protestnem shodu proti nameravanemu ropu občinskega denarja je bil g. Turato kolovodja tistih, ki bi radi občino izkoriščali v liberalne namene. Ali je tako postopanje skladno s poklicem sodnika, o tem prepuščamo sodbo njegovim predstojnikom. — Dokler pa bo ta sodba izrečena, priporočamo vročerkvemu gospodu: Le počasi, signor Turato!

Tako je prav! Iz Slov. Bistrice nam poročajo: Z ozirom na notico, vsled katere bi se naj bil odpravil krščanski pozdrav na tukajšnji dekliški šoli, se poroča od verodostojne strani, da se na imenovani šoli glede krščanskega pozdrava ni vršila zadnjih 10 let nobena sprememba, torej ga ni odpravila nadučiteljica gospa Feigl. Na željo staršev se je dalo zagotovilo, da se bo na deški šoli zopet uvedel krščanski pozdrav. Tako je prav!

Tudi cariniki so dobili svoje lekcije. Policajdemokratiški finančni minister dr. Kumanudi nam ni zavozil samo valute, ampak je tudi mirno trpel, da so uganjale razne carinarne po državi svojo korupcijo in šikanirale potnike z večkrat čisto nepotrebnimi preiskavami. Novi finančni minister pa je izdal na carinarne ukaz, v katerem zabijača carinikom uljudnost napram potnikom, prepoveduje nepotrebne sekature potnikov in naj posebno carinski organi pazijo, da ne bodo spravljali cele države ob ugled na znotraj in na zunaj.

Zopet ena zaušnica Pribičeviću. Bivši prosvetni minister — policajdemokrat Pribičević je na vso moč preganjal Marijine kongregacije na srednjih šolah po Hrvatskem in Vojvodini. Komaj je izginila ta demokratiška šiba božja od vladne mize, je tudi na verskoprosvetnem polju zavladalo več svobode in enakopravnosti. Novoimenovani poverjenik za prosveto in vero na Hrvatskem dr. Bosanac je poslal ravnateljstvom srednjih in višjih šol posebno okrožnico, v kateri je odredil, da smejo na šolskih zavodih delovati kongregacije nemoteno, kakor so delovale poprej, dokler jih ni prepovedal Pribičević. Vprašanje Marijinih kongregacij na šolah se bo rešilo sporazumno med cerkveno in državno oblastjo.

Obustava premestitev hrvatskega učiteljstva. Kakor smo že večkrat beležili, je bivši prosvetni minister Pribičević prestavljal in preganjal na vso moč hrvatsko učiteljstvo. Nekateri hrvatski učitelji so bili brez vzroka prestavljeni z enega konca v drugega po večkrat na leto. Za novo leto je bilo določenih že vse polno učiteljskih prestav, katere pa je sedanji prosvetni minister ustavil in preklical. Hrvatski učitelji so veseli, ker je vendar enkrat končal Pribičevićev terorizem.

Spor med Wranglovci in Kozaki. Med ruskimi emigranti se vedno bolj opaža razdor med Wranglovci in med Kozaki, ki so se že ob priliki Denjkinove akcije v Ukrajini začeli združevati ter odtujevati drugim belim gardam. V emigraciji so zopet prišli pod Wranglovo komando, ko pa je sovjetska vlada izdala proglas

amnestije in vrnitve, so kozaki začeli sami iskati stike z domovino, celi, kozaški oddelki so pošiljali domov sporočila, da se ne dajo več izrabljati kot sredstvo proti revoluciji in da želijo domov. Iz Bolgarije je odšlo že več tisoč kozakov in sedaj se odpravlja menda zadnji transport v domovino. Wranglova država v državi je v Bolgariji že popolnoma razpadla in tudi pri nas bo, pa naj jo naša vlada še tako podpira, ker se bodo Rusi sami razpršili ter po večini zapustili razne generale.

Radi hrvatskega sokolskega znaka zapor in izgon. Neki varaždinski meščan, član hrvatskega Sokola, se je mudil te dni v Pakracu. V Pakracu ga ustavi na cesti neki civilist in ga žene pred načelnika, ki ga je pahnil v zapor in drugi dan ga je iztirjal iz mesta. Vse to se je zgodilo, ker je imel Varaždinec pripet znak hrvatskega Sokola in je ta znak po razsodbi pakraškega načelnika znamenje republikanizma in protidržavnih elementov.

Rusi redarji v Sarajevu. Sarajevska policijska direkcija je sprejela v službo kot redarje 37 ruskih beguncev. Sedaj ko so enkrat Wranglovci preplavili naše pogranične in finančne straže, pride na vrsto še — policija.

Po Guzejevem načinu. Kar je bil nekdanj za Spod. Stajer prosluli razbojnik Guzej, to je za Slavonijo danes tolovaj Jovo Stanisavljevič Čaruga. «Jutarnji list» poroča o njegovem zopetnem pojavu sledeče: odkar je odpadlo listje s starih hrastov in bukev po divnih čeralijskih gozdovih, prestala so tolovajstva in razbojništva po Slavoniji. Po Slavoniji so se začele govorice, da se je razbojnik Čaruga preselil iz Slavonije s svojo tolovajsko družbo v Bosno. Čaruga pa ni zapustil Slavonije, ampak se je preselil iz čeralijskih šum v požeška brda, da tamkaj prezimi. Začetkom minulega meseca so prešli mnogi bogataši v okolici Požege od Čaruge pismena obvestila, da jih bo kmalu posetil, naj mu le pripravijo tečno večerjo in nekaj tisočakov napitnine. Tako Čarugovo obvestilo je prejel tudi Stefan Milosavljevič iz vasi Gradiška. V noči od 18. na 19. m. r., ko je Milosavljevič že počival s svojci v hiši, je udrila v njegov stan šestorica razbojnikov pod vodstvom samega Čaruge. Tolovaji so povezali moške prebivalce hiše in nato začeli hišno preiskavo. Prevrnili so celo hišo, a niso našli več v gotovini kot 21.700 K. Ker so bili prepričani, da ima stari Milosavljevič skritega še več denarja, so začeli mučiti njega in njegove sinove. Uboge žrtve so topli s kolci po trebuhih in jim sipali žrjavico po prsih. Ker pa tudi potom trpinčenja niso mogli iztisniti več denarja, so pobrali razne robe v vrednosti 3000 K in pred ocnodom so še posilili pred očmi moža ženo Milosavljevičevega sina Stefana. Vsa žandarmerija iz požeške okolice je na nogah in na pogonu za groznimi roparji.

Iz Ptujja.

Volitve v narodno skupščino so vzdramile tudi zaspali Ptuj. Impulz mora priti od zunaj. Kot prvi se je pojavil dr. Kukovec, ki je zagovarjal enotno napredno fronto. Ker Žerjavova skupina ne vleče več, je treba na pomoč poklicati samostojneže, ki pa tudi uvidijo, da beograjski centralizem ne prinaša Sloveniji koristi, ampak škodo. Uvidijo tudi, da so imeli samo izvozniki koristi, ljudstvo pa je bilo ogoljufano za lepe obljube, ki so mu jih ob času volitev natrosili. Obljub niso držali, ampak so šli skozi grm in strm z vladno. Poslanec Pušenjak in prof. Vesenjaki sta imela več lepih, dobro obiskanih tečajev. Ljudstvo je uvidelo, kje so njegovi pravi prijatelji.

Ogenj. Na Silvestrovo zvečer je začelo goreti v Prvencih pri Spuhlji. Ogenj se je hitro razširil in upepelil tri kmetije. Zgorle je nekemu marljivemu, dobremu čebelarju tudi čebelnjak. Pri Sv. Trojici v Haložah je zgorelo dan poprej vinogradniško poslopje gostilničarja Kossarja v Ptujju. Zadnji čas se opaža, da skoraj vsako nedeljo ali praznik kje gori. Posestniki, zvišajte zavarovalnino sedanjim cenam primerno.

Panonijski. Kakor se nam poroča, je g. Mavro Teichner izstopil kot družabnik iz Panonije in zahteva izplačilo 800.000 kron. Panonija je podjetje dr. Gosaka in žida dr. Ettla.

Glasbena Matica iz Ljubljane je nameravala prirediti v Ptuj koncert. Radi bi slišali lepo petje, a sedaj je vse utihnilo in nič ni slišati o prihodu Matice. Edini kino še drži ptujsko «umetnost» po koncu, a še ta bo menda šel rakom žvižgat, ker je davek na predstave previsok.

Imenovanje. Dr. Baldnin Saria iz Ptujja je bil imenovan za uradnika narodnega muzeja v Beogradu in je že nastopil svojo službo.

Minister Zupanič bo obiskal tudi Maribor in Ptuj in skušal pridobiti Nemce za radikalno stranko.

Silvestrov večer je Narodna čitalnica obhajala v Narodnem domu, Nemci pa so imeli «Liedertafel» v Društvenem domu.

Finančni minister želi tudi vsem ptujskim državnim uradnikom srečno in veselo Novo leto.

Umrli je v Charlottenburgu pri Berlinu jurist Günter Blanke, sin tukajšnjega knjigarnarja in tiskarnarja v 18 letu svoje mladosti. Prehladil se je pri smučanju in umrl na vnetju pljuč.

Iz Maribora.

SEJA MARIBORSKEGA OBČINSKEGA SVETA.

Dne 4. januarja se je vršila prva seja obč. sveta. Najprvo se je volil nov podžupan namesto odstopivšega g. Rogliča. Izvoljen je bil socialni demokrat Ivan Družović, demokrat dr. Sernec je dobil 6 glasov, a praz-

nihi listkov je bilo 4. Nato se je vršila rekonstrukcija odsekov. Dosedanji odseki se razpuste, kakor se uradno predlaga in se izvoli novih pet sekcij, katerih vsaka bo šla 7 članov. Dr. Sernec je predlagal, naj odseki štejejo samo 5 članov. Njegov predlog je propadel. Odseki ali sekcije bodo imeli sledeče agende:

I. odsek: Organizacijske, pravne zadeve, uslužbenstvo, srejemo v občinsko zvezo, podelitev meščanstva. Sekcija prevzame torej agende dosedanjega pravnega in personalnega odseka, ter odseka za likvidacijo gospodarskega urada.

II. odsek: Prosveta, šolstvo, zdravstvene in ubožne zadeve, humanitarne ustanove, vodovod, kopališče, pogrebni zavod in pokopališče. Sekcija prevzame torej agende dosedanjega kulturnega, socialnega, zdravstvenega odseka, in odseka za mestni pogrebni zavod.

III. odsek: Stavbena in tehnična dela, olepšava mesta, razsvetljava, plinarne, mestno električno podjetje. Sekcija prevzame agende dosedanjega stavbnega, stanovalskega odseka ter odseka za plinarne.

IV. odsek: Finance, kontrola financ, in ekonomija, nadzorstvo Mestne hranilnice, nadzorstvo Mestnega kina. Odsek prevzame agende finančno-gospodarskega odseka.

V. odsek: Tržno nadzorstvo, aprovizacija, klavnica, mesnica, premogovna komisija. Obrt, industrija in trgovina. Sekcija prevzame agende odsekov za obrt in industrijo, klavniškega in aprovizacijskega.

Izvoljeni so bili v I. odsek: dr. Leskovar, Žebot, Čeh, Hojnik, Krajnik, Bureš, Vahtar. II. odsek: dr. Verstovšek, dr. Jerovšek, Krajcar, Košuta, Tomažič, Bureš, III. odsek: dr. Leskovar, Veronek, Postran, Klančnik, Bahun, Weigl, Vahtar. IV. odsek: dr. Jerovšek, Filipič, Ozmeč, Družović, Bahun, Kejzar, dr. Sernec. V. odsek: Lorber, Filipič, Hojnik, Čeh, Bahun, Weigl, Bureš. Narodni socialisti se niso dali voliti v noben odsek. V kuratorij «Vesne» so bili izvoljeni: dr. Jerovšek, dr. Rostohar, Tomažič, krajnik in Kitak. — Nato se je vršila dopolnilna volitev v mestni svet, namesto odstopivšega soc. dem. Slanovca. JSDS je predlagala Bahun. Za njega je glasoval tudi klub JDS. Tako je bil izvoljen z demokratičnimi in socialdemokratičnimi glasovi znani Bahun. Seja je potekla mirno.

Zborovanje stanovanjskih najemnikov. Na poziv društva stanovanjskih najemnikov se je zbralo v četrtlek zvečer toliko zborovalcev, da so napolnili celo veliko dvorano Narodnega doma. Po poročilu profesorja Pečovnika, sod. svetnika Vidoviča in postajenačelnika Mohorka ter v. učitelja Marina, ki je zastopal hišne posestnike, je bila sklenjena resolucija, da najemniki ne plačajo nobenega zvišanja stanarine, temveč se podvržejo sodbi razsodišča od slučaja do slučaja. Na neko vprašanje, zakaj ne zidajo v Mariboru vse banke, in bogataši, je prof. Vesenjaki pojasnil, da je dosedanja mariborska stanovanjska komisija pač sklenila tozadevno v smislu prej veljavnega zakona, odnosno naredbe, da pa je minister za socialno politiko dr. Žerjav sklep ukinil in zaščitil bogataše in banke. — Prof. Vesenjaki je tudi k resoluciji zahteval dodatek, da se zaščiti tudi podnajemnike. Resolucije so bile soglasno sprejete. Mi smo glasno in določno povedali k temu vprašanju svoje mnenje in še enkrat izjavljamo, da je večini najemnikov nemogoče plačevati zvišane stanarine, dokler se ne zboljša na ta ali oni način gnetno stanje nameščencev in delavstva.

Odbor društva stan. najemnikov se je na četrtkovem zborovanju izkazal kot enostransko-strankarski. Odbornik Mohorko je metal sem in tja z izrazom «klerikalna Prometna zveza», poslanec Brandtner je enostransko pojasnil postanek zakona o stanovanjih, a predsedstvo ni smatralo za potrebno, da to zavrne, odnosno dopusti pojasnila in korekture. Pač pa se je takoj opominjalo prof. Vesenjaka, ko je jasno in odločno navedel gola dejstva, čes, da uganja politiko. Ali je takšno postopanje objektivno in koristno, naj presoja društvo samo! SLS je z dejanji dokazala, da je močna zaščitnica vseh delovnih slojev, če jo pa zato napada, je to najmanj zelo čudno. Ako hoče biti odbor društva stan. najemnikov le priganjač strankarske NSS, potem bo treba z njim govoriti drugačno besedo.

Poslanec Brandtner! Vi ste na shodu stan. najemnikov pojasnjevali zakon tako, kakor da ste edini zaščitili najemnike. Prosimo Vas, pojasnite nam, kaj in kje ste Vi in g. Deržić storili, da zaščitite najemnike?

Volilne reklamacije. Slovenska ljudska stranka je vložila skupno okoli 100 reklamacij za vpis volilcev, ki so jih izpustili iz volilnega imenika. Jutri na Kraljevo dne 6. t. m. se bodo reklamacije na magistratu sprejemale do 12. ure popoldne. V Tajništvu SLS v Cirilovi tiskarni je prepis imenika našim ljudem na razpolago danes do 7. ure zvečer in jutri dne 6. t. m. od 7. ure zjutraj do 11. ure predpoldne. Volilci ne zamudite roka.

Dr. Žerjavov sladkor in državni uradniki. Po mariborskih pisarnah in šolah so napravili posebno naročilno statistiko za cenejši sladkor, kakor je takratni minister Groga to zahteval. Uradniki so plačali začetkom meseca decembra naprej po 20 K za naročeni sladkor ter se veselili, kako bodo za Božič delali za božičnico ceneno pecivo. Poročali so namreč vsi «dobropoučeni» gospodje, posebej še pri «Samopomoči», da je sladkor že 14 dni, torej od druge polovice novembra, «na potu». No, sedaj imamo že pravoslavni Božič, s cenejšim sladkorjem pa še vedno ni nič. Sladki up za svoj denar pa državni uslužbenci le imajo, torej vsaj nekaj!

Proti dostojanstvu človeka. Bivši minister za narodno zdravje vladni musliman Derviš Omerović je v maju lanskega leta izdal naredbo, ki je sedaj priromala tudi v Maribor. Ta naredba zahteva vsakomesečno zdravniško preiskavo zlasti glede eventualne spolne bolezni za vso žensko osebje kavarn, gostiln itd. pri policijskih zdravnikih. S tem se je vlada zopet pregrešila proti dostojanstvu in spoštovanju človeka, minister je pa še posebej pokazal svoje turško omalovaže-

vanje in preziranje ženskega spola. Menda misli, da bi se dale vse ženske razven turških bul v haremi izenčiti s prostitutkami. Če imajo na Balkanu tako mnenje o ženskem osebju po javnih lokalih, je to stvar Balkana, pri nas mora pa poštena oblast nastopiti proti taki odredbi in svetujemo tudi hotelskim, kavarniškim in gostilniškim uslužbencem, da se organizirajo v društvu za obrambo svojih pravic in časti.

Pozor pred goljufi. Te dni sta dve dekleti zlorabili društvo za podporo revnih učencev ter v imenu društva z lastnoročno pisano polo izvalili v Krekovi ulici strankam znatne svote denarja. Ko je nekdo zahteval legitimacijo, je ena izmed njih pokazala listič z žigom Glasbene Matice in podpisom Topič, ki sta ga sigurno kje izmaknili. Opozarjamo občinstvo, da pobirajo v društvene namene izključno le člani odbora. Pač pa je društvo dalo v svrhu propagande šolskim vodstvom na razpolago nabiralne pole. Te so brezizjemno pisane s strojem ter overovljene z društvenim žigom. Potom teh pol so pridni šolarji nabrali v krogu svojih znancev znatno število članov in s tem društvo krepko podpri. Vse lastnoročno pisane pole brez društvenega žiga so predrzna goljufija. Vodstvo bi bilo občinstvu hvaležno, ako bi moglo priti tem nabiralkam na sled, da se jih izroči zasluženi kazni. — Društveno vodstvo.

Vsi člani Prometne zveze se vabijo, da se udeležijo pogreba rajnega tovariša g. Avg. Vrečko, ki se vrši dne 6. t. m. ob 4. uri popoldne od mrtvašnice na pokopališču Studenci, ter tako blagemu tovarišu, ki so ga gotova vsi ljubili, izkažejo zadnjo čast. Žalujoci ženi-vdovi pa naše odkrito sožalje.

Katoliško pomočniško društvo skupina Jugoslov. strokovne zveze v Mariboru priredi v soboto, dne 6. januarja 1923 v društveni dvorani, Lekarniška ulica 6, točno ob pol osmi uri zvečer gledališko predstavo «Lovski tat». Predprodaja vstopnic v Cirilovi tiskarni. K obilni udeležbi vabi odbor.

Kat. slov. izobraževalno društvo v Studencih pri Mariboru vabi vse svoje člane in prijatelje k mesečnemu predavanju, ki se vrši v nedeljo, dne 7. januarja popoldne po večernicah v društvenih prostorih. — Predavatelj: g. dr. Jeraj iz Maribora.

Pravovarstvo in podporno društvo vlakosprenikov vseh železnic Jugoslavije priredi dne 2. februarja v vseh prostorih Narodnega doma v Mariboru veselico s plesom in petjem in prosto zabavo. Čisti dobiček je namenjen za podporo bolnim članom društva.

Pobiranje mestnih davkov. Mestni magistrat opozarja, da je občinski doklado na vino plačati obenem z državno trošarino, sicer se bode računalo onim strankam, katerim se mora poslati poziv na plačilo, zamudne obresti in opominske stroške. Za jedno se opozarjajo hišni posestniki, da je začasno, dokler ne naznani davčna oblast davčne podlage glede najemnine za leto 1923 in 1924, plačati občinske naklade, kakor: gostiščino, vodno naklado in kanalsko pristojbino, v trikratnem iznosu predpisa za leto 1922. Obenem se naznanja, da je pokrajinska uprava odobrila proračunski provizorij za leto 1923, s katerim se mestni občini mariborski dovoljuje pobirati vse občinske davščine, kakor v letu 1922.

Interpelacija narodnega poslanca dr. Korošca na g. ministra gradjevinarja. G. minister, kakor sem doznal, se drži vlada povsem pasivno napram rastoči stanovanjski bedi v Mariboru. Še slabše izgleda, da vlada nalašč dopušča, da se rušijo zelo važne zgradbe, kakor kaznilnica, vojna realka in druge in da se v ostalem ničesar ne stori za povzdigo gradbene delavnosti v tem obsejnim mestu, kojega ugled bi bilo treba posebno čuvati. Vidi se, da se smatra za preveč eksponirano, da bi se izplačalo zanj karkoli izdati iz državnih sredstev. To dokazujejo tudi razni koraki vlade s tujimi podjetji, kojim se brani, da se naselijo v svrhu industrijskih zgradb, z izgovorom, da Maribor ni dovolj zanesljiv za večja industrijska podjetja. V zvezi s to nevarno in vrtoglavo politiko je tudi dejstvo, da se i stara podjetja silijo iz Maribora v Beograd, kakor n. pr. električno podjetje Fala. Kako to kratkovidno po-našanja diskreditira našo državo v inozemstvu, je pač jasno. Še manj pa je treba dokazovati skrajno nevoljo v tamošnjih krogih radi podcenjevanja nujnih potreb in to že prvo leto. Denarne zavode filijalk v Mariboru, ki nočejo graditi lastnih lokalov in stanovanj za osebja, opravičuje vlada potuhnjeno, ker ne rešuje njihovih rekurzov proti odločbam stanovanjskih oblasti, odnosno mestne občine. Za najmanj gradbeno investicijo pa nima niti pare posojila. Iz navedenih razlogov mi je čast, g. minister, staviti na Vas sledeča vprašanja: 1. Li nameravate premeniti dosedanje zastopavljenje gradbene pasivnosti v Mariboru in odslej kar moč propagirati njegov gradbeni razvoj. 2. Ali ste voljni, da mesto dosedanjega kvarnega načina, po katerem so se kupovale za državne urade privatne hiše in se tako mnogi državni uslužbenci vrgli na cesto, za naprej moralno in finančno podpirate osnovano «Mariborsko gradbeno akcijo», društvo, ki ga je vlada potrdila in sicer posebno s tem: a) da plačate «Gradbeni zadrugi državnih uslužbencev» podporo, odnosno ji nudite brezobrestno posojilo, in b) isto ugodnost vsem drugim zadrugam, ki se bodo osnovala pod «Gradbeno akcijo.» c) Da pomorete «Gradbeni akciji» finančno pri ustanovitvi «Gradbene banke», in d) da podpira te fi-

* Začetkom decembra m. l. je narodni poslanec dr. Korošec vložil radi gradbene pasivnosti Maribora ostru-interpelacijo, ki je sirom države, posebno pa v Sloveniji vzbudila pozornost. Posrečilo se nam je to interpelacijo, o kateri smo na kratko že poročali, dobiti na razpolago v doslovnem prepisu. Ker je ta interpelacija ravno sedaj velikega in aktualnega pomena tudi za splošnost, smo jo zgoraj nudili našim čitateljem.

nancijelno in moralno oddelek «akcije» «Mar-Stan», ki se bavi z olajšanjem neznosne stanovanjske bede v Mariboru in je vsled tega važna socijalna ustanova. Prosim za pismen odgovor. Izvolite g. minister, sprejeti zagotovilo mojega popolnega spoštovanja. Beograd, 3. XII. — Dr. Korošec s. r., narodni poslanec.

H. G. WELLS:

Zgodba o nevidnem človeku.

»Kako vraga morete vtakniti prazen rokav takole v žep?« sem vprašal.

»Prazen rokav?« je dejal.

»Da, prazen rokav!« sem trdil.

»Pravite, da je prazen rokav? Videli ste, da je prazen?«

S tremi prav počasnimi koraki je stopil bliže, ob stal trdo pri meni —. Strašno je vlekel skozi nos —. Nahod —!

Nisem se genil —. Čeprav naj bom obešen, ako tista njegova povita glava in njegova velika očala — takole čisto blizu —, ako to že ni dovolj, da človeku zagomazi po živcih —.

»Dejati ste, da je rokav prazen?« je rekel.

»Gotovo!« sem odgovoril.

In tedaj — in tedaj je mirno potegnil rokav iz žepa in ga dvignil proti meni, kakor bi mi ga hotel še enkrat pokazati. Počasi — čisto počasi ga je dvignil —.

Pogledal sem vanj. Celo večnost se mi je zdela da trpi —.

»No —!« sem dejal in nervozno zakašljaj. »Rokav je prazen —!«

Strah me je obhajal. Videl sem skozi ves rokav. Stegnil ga je naravnost proti meni, počasi — počasi — prav takole —. Za decimeter pred mojim obrazom ga je ustavil —. Strahotno —! Kaj takega, če se vam bilža takole prazen rokav —. In potem —.

»No — in potem?«

»Nekaj — občutilo se je prav kakor palec in kazalec — nekaj je zgrabilo — za — moj nos —.

Bunting se je nasmejal.

»Pa — pred mojim nosom ni bilo — ničesar —!« je zasopel Cuss in iz njegovega glasu sta govorila strah in groza. »Lahko vam je, se takole smejeti, jaz pa vam povem, — tako prestrašen sem bil — planil sem — zadel trdo — trdlo! — ob njegov prazen rokav — in skočil iz sobe —.

Cuss je umolknil. Ni bilo dvoma, — njegov strah je bil pristen. Brezupno se je obračal na stolu in izpil še eno čašo slabega prijateljevega sherryja.

»Ko sem zadel ob njegov prazen rokav,« je nadaljeval čez nekaj časa, »povem vam, sem zadel ob tako trdo, ob trdo —, prav kakor ob roko močnega človeka —!

In v rokavu ni bilo nobene roke —! V rokavu ni bilo niti sledu o kaki roki —!

Gospod major Bunting se je zamislil. Sumljivo je gledal prijatelja.

»Jako čudna zgodba —!« je dejal počasi in modro in zelo resnobno je gledal. — »To je zares,« je ponovil z globokomnim poudarkom, »— zares jako čudna zgodba —!«

V.

Vlom v majorjevi hiši.

Zgodba o vlomu pri gospodu majorju nam je ponajveč znana iz pripovedovanja majorjevega in njegove žene. Zgodil pa se je vlom na binkoštni ponedeljek v zgodnjih jutranjih urah, tisti dan, ko so obhajali v Ipingu ljudsko veselico.

Gospa Bunting se je hipoma prebudila. Zdelo se ji je, da so se vrata spalnice odprla in zaprla. Ni takoj zbudila soproga, sedla je v postelji in poslušala.

In tedaj je razločno čula pad pad pad bosih nog, ki je prihajalo iz sosedne sobe in šlo po hodniku proti stopnicam.

Ni več čakala. Rahlo, pa naglo je zbudila moža. Ni prižgal luči, pač pa si je nataknil očala, oblekel ženino krilo in svoje kopalne brezpetnike, šel na hodnik ter poslušal —.

Prav razločno je čul, da je šuštel po njegovi pisalni mizi spodaj v pritličju. In koj nato je nekdo krepko kihnil.

Ko je to udejavil, se je vrnil v spalnico, se oborožil z železom, ki ga je vzel izza peči, in je stopil kolikor mogoče neslišno po stopnicah. Gospa Bunting je ostala na vrhu stopnic.

Bilo je okrog četrte ure zjutraj in nočna tema se je

umikala bledemu jutru. Rahel svit je sijal v veži, toda iz vrat majorjeve sobe je zijala črna tema. Vse je bilo tiho, le stopnice so rahlo škripale pod majorjevimi stopinjami in v njegovi sobi je nekaj hodilo.

Rahlo je počilo, predal pisalne mize se je odprl in papirji so zašušali. Čula se je kletvica, užigalica se je zablisnila in rumena svetloba je zabrlela.

Gospod Bunting je stal v veži in skozi pol odprta vrata je videl pisalno mizo, odprti predal in svečo. Vlomilca pa ni bilo videti.

Obotavljajoč se je stal, ni vedel kaj bi storil in žena je z bledim, propadlim obrazom in z največjo previdnostjo lezla po stopnicah k njemu. Nekaj pa je dajalo gospodu Buntingu pogum. Prepričan je bil, da stanuje vlomilec v Ipingu —.

Denar je zažvenketal, — vlomilec je našel majorjeve prihranke, 2.10 futov v zlatu je bilo vsega.

Pri zvenketu njegovega zlata je popadel gospoda majorja obupen pogum. Krepko je zagrabil za železo, planil v sobo, gospa Bunting pa za njim.

»Vdaj se!« je zavpil divje — in zavzeta sta oba obstala —.

Soba je bila prazna —.

Toda prepričanje, da je prav tisti trenutek nekdo hodil po sobi, to njegovo prepričanje je bilo neomajljivo. Za pol minute morebiti sta stala in strmela krog sebe, nato pa je gospod major pogledal pod mizo. Gospa Bunting je odgrnila zastore pri oknu, gospod Bunting pa je s svojim železom podregal v peč. Med tem je gospa Bunting pogledala v košarico za papir, gospod Bunting pa je preiskal zaboj za premog. In nato sta se ustavila in obstala in se gledala z vprašajočimi očmi —.

»Prisegel bi —!« je začel gospod Bunting.

»Sveča —!« je rekla gospa Bunting. »Kdo je prižgal svečo —?«

»Predal —!« je rekel gospod Bunting. »Kdo je odprl predal —?«

»Denar —!« je rekla gospa Bunting. »Denar je izginil —!«

Hlastno je stopil gospod Bunting v vežo.

»Med vsemi nenavadnimi dogodki —!«

Nekdo je nekje silovito kihnil.

Planila sta ven. Kuhinjska vrata so se zaloputnila. »Prinesi svečo!« je dejal gospod Bunting in šel sam po njo. Čula sta, da je nekdo odpiral zapah na vratih.

Gospod major je stopil v kuhinjo in opazil, kako so se odprla vrata na dvorišče. Slabotna luč zgodnjega jutra je obsevala drevje po vrtu.

Prepričan je bil, da nihče ni stopil skozi vrata. Odprla so se, ostala za trenutek odprta, nato pa so se zaloputnila. Sveča, ki jo je držala gospa Bunting, je zaplapolala v prepihu.

BERSON

GUMENE PETE IN GUMENE POTPLATE

ceneje in trajnije so kakor usnena!
Najbolje varstvo proti vlagi i mraza!

NAJBOLJŠE IN NAJCENEJŠE

pa tudi najlepše blago za obleke, kakor sukno, hlačevina, volneno blago, plavina, cefir, šifon, platno, izgotovljene obleke, srajce, predpasniki, nogavice, robci, odeje i.t.d. se dobí pri

J. ŠOŠTARIČ - MARIBOR
Aleksandrova cesta 13.

Največja mariborska
parna pralnica

„IDEAL“

Centrala:

Frankopanova 9.

Sprejemnica:

Vetrinjska ul. 12.

Znajmske
kisle kumarce

nudi vsako množino po najugodnejši ceni K 34 — za 1 kg odprte in v sodčkih po K 25 — kg.

Hmelak & Co, Maribor

Slomškov trg. 1.3*10

KUPUJE

se vedno le najboljše in najcenejše za domačo potrebo vsakovrstno manufakturno, kakor tudi tekstilno blago pri stari in zelo znani tvrdki

KAROL WORSCHÉ, Maribor, Gosposka ul. 10

Perje za postelje!

Poslano.

Gospodu Ivanu Vodlak

davčnemu nadupravitelju

pri Sv. Lenartu.

V nedeljo, dne 17. decembra 1922 ste vpricho več gostov blagovolili izraziti v gostilni Rezer pri Sv. Lenartu tako-le:

»Zamolu sem že pripomogel, da mora plačevati najvišje davke; za bodoče pa bom poskrbel da bo moral še več plačati.«

Usójal bi se vprašati merodajno davčno oblast, da li se strinja s postopanjem svojega uslužbenca.

Stanislav Zamolo, posestnik,
Sv. Lenart.

Dr. IGO JANC

odvetnik v Mariboru

(dosedaj v družbi z dr. Irgolichem)

naznanja, da je otvoril lastno pisarno
v Vetrinjski ulici šte. 8.

NAZNANILO

Naznanjam cenj. občinstvu, da od Novega leta 1923 naprej izvršujem čevljarsko obrt v Mariboru, Loška ulica 18, samostojno in ne več v družbi z g. Karlom Tement, vsled česar slednje imenovani ni več upravičen sprejemati kakoršnjakoli plačila za od naju skupno izvršena dela. — Za obilen obisk se priporoča

Jurij Fučkar,
čevljarski mojster.

Kočija (štirisedežna)

prevlečena z usnjem, skoraj nova se prodaja po najnižji ceni v Pletarni, reg. zad. z om. z. v Strnišču pri Ptuj, žel. postaja Sv. Lovrenc na Drav. polju. 2 3 5

AMERIKANSKI IN ANGLEŠKI SINGERšivalni stroji

Singer igle

Singer olje

In dodatni

kunci, svile

deli

8-81 587

i t. d.

Lastna mehanična delavnica

Prodaja na obroke.

Singer šivalni stroji Bourne & Co., New-York

Centrala za S. H. S.

ZAGREB, MARULICEVA ULICA 5

Podružnice: MARIBOR, Šolska ulica 2, Zagreb, Karlovac, Varaždin, Osijek, Vinkovci, Bjelovar in Brod na Savi, Subotica, Novi Sad, Ljubljana, Sarajevo, Mostar, Banjaluka, Tuzla, Dubrovnik, Podgorica, Beograd, Kruševac, Niš, Skoplje, Veles, Bitolj, Kragujevac, Zajecar in Štip. Zastopstva v vseh večjih mestih.

ZAHVALA.

Za obilne dokaze iskrenega sočutja ob prebriski izgube naše preljubljene in nepozabne soproge, mamice, hčerke, sestre, tete in svakinje gospe

Mare Novak roj. Zupanec

izrekamo vsem najpristrčnejšo zahvalo; posebno pa se zahvaljujemo prečastiti duhovščini za spremstvo, zlasti preč. g. patru Valerijanu za tolažila ob času bolezni pokojne. Nadalje se iskreno zahvaljujemo cenj. gospej Macarol-ovi za izredno požrtvovalnost, katero je izkazala pokojni za časa njene bolezni, č. č. šolskim sestram, krščanski ženski zvezi, cenj. uradništvu Zadrúžne gospodarske banke ter vsem onim, ki so počastili njen spomin s številnim spremstvom na zadnji poti, kakor tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev in šopkov.

MARIBOR, dne 4. januarja 1923.

Rodbina Novak-Zupanec.